

Wie vertaalt, loopt onvermijdelijk tegen de grenzen van de taal aan. In deze rubriek presenteert elke maand een vertaler zijn of haar weerbarstigste vertaalprobleem – en de uiteindelijke oplossing.

Kiki Coumans

Wat is het grootste vertaalprobleem dat u bent tegengekomen?

Voor Poetry International vertaalde ik in 2014 een gedicht van Habib Tengour, een hommage aan de dichter Seamus Heaney in de vorm van een acrostichon: de eerste letters van iedere regel vormden van boven naar beneden de naam Seamus Heaney. Iedere regel in de vertaling met een opgelegde letter beginnen, dat is met een beetje flexibiliteit best te doen. Maar bij de slotregel werd het lastig: die begon met “Yeux”, een *y* dus.

In het Nederlands zijn er zo'n vijftig woorden die met een *y* beginnen; dat zijn zonder uitzondering exotische woorden, meestal met een Aziatisch referentiekader (*yang*, *yakuza*, enzovoort). Maar om Tengour 'yahtzee' of 'yoga' te laten doen met Heaney – het gedicht gaat over hun ontmoeting –, dat zou geen overtuigende vertaling opleveren.

Hoe hebt u het opgelost?

In het gedicht citeert Tengour uit een gedicht van Heaney, “The follower”, over een jongetje dat zijn vader vroeger in de weg liep bij het werk op het land. Later, zo vertelt het gedicht, zijn de rollen omgedraaid:

I was a nuisance, tripping, falling,
Yapping always. But today
It is my father who keeps stumbling
Behind me, and will not go away.

Het woord *yapping* (*to yap* is 'kwebbelen, tetteren') trok mijn bijzondere aandacht, niet in de laatste plaats vanwege de begeerde *y*. Zou ik als vertaler niet mogen citeren uit dit gedicht, en het “yapping always” gebruiken als een speelse verwijzing naar het dichterschap? Ik weet eigenlijk niet of het wel mag, maar het móést gewoon, om het gedicht te redden tegen instortingsgevaar aan het einde. En zo geschiedde: de slotregel luidt nu: “Yapping always, ogen wijddopen naar de grote weg.”

Kiki Coumans (1971) is sinds vijftien jaar vertaler Frans. Momenteel werkt ze aan een deel in de reeks 'Privé domein', van Colette, en verhalen van Boris Vian. Daarnaast schrijft ze artikelen over literatuur en vertalen, en is ze redacteur van poëzietijdschrift *Awater*.

Foto: Lieuwe Oosterhoff